

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МАТЕМАТИКИ»

Компонента освітньої програми – обов'язкова (9 кредитів)

Освітньо-професійна програма	Математика та інформатика
Спеціальність	014 - Середня освіта
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Рівень вищої освіти	перший бакалаврський
Мова навчання	українська
Профайл викладача	Сікора Віра Степанівна – кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри алгебри та інформатики Сікора Віра Степанівна - Кафедра алгебри та інформатики (chnu.edu.ua)
Контактний телефон	+380372 584870
E-mail	v.sikora@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://bit.ly/4kz9H6e
Консультації	понеділок з 13.00 до 14.00

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу «Методика викладання математики» – забезпечити методичну підготовку майбутніх вчителів математики, що стосується математичної підготовки студентів у галузі елементарної математики; сформувані у студентів професійні знання, навички й уміння, які забезпечуватимуть розуміння методичних ідей і дидактичних принципів викладання математики та становитимуть основу творчого рівня виконання майбутніми вчителями основних виробничих функцій та відповідних їм типових задач діяльності вчителя математики у ЗЗСО.

Знання, які студент повинен отримати в результаті вивчення даного курсу, відіграватимуть важливу роль у процесі його подальшого навчання в університеті; вони розширюють та поглиблюють ті знання, які студенти отримали під час навчання в ЗЗСО, і надалі зможуть використовуватися у їх подальшій професійній діяльності як вчителя математики.

Зокрема, після вивчення даного предмету студент повинен **знати**: основні поняття і факти загальноосвітнього курсу математики, що відповідають Державному стандарту освітньої галузі «Математика»; логічну структуру загальноосвітнього курсу математики та особливості його змістових ліній; цілі навчання математики у ЗЗСО та різні аспекти їх постановки (цілі вивчення програмових тем, розділів; цілі вивчення методів математики; цілі розв'язування математичних задач, доведення математичних тверджень); способи забезпечення сприйняття учнями цілей вивчення навчального матеріалу загальноосвітнього курсу математики (забезпечення мотивації навчання, доступності й особистісної значущості цілей навчання); специфіку математичних, навчальних та методичних задач, а також способи їх формулювання і постановки у процесі навчання математики у ЗЗСО; специфіку методів математики та методів навчання математики, які використовують у курсі математики ЗЗСО; прийоми організації діяльності учнів та керування цією діяльністю у процесі навчання математики у ЗЗСО; засоби навчання математики та способи їх створення і застосування у процесі навчання у відповідності до цілей і методів навчання математики у ЗЗСО; різні форми контролю, оцінювання і коригу-

вання діяльності учнів у процесі навчання математики у ЗЗСО, а також про способи формування адекватної самооцінки учнів; принципи, шляхи і засоби здійснення рівневої диференціації навчання математики у ЗЗСО; типи, види і структуру уроку математики у ЗЗСО; особливості організації та проведення гурткових і факультативних занять, а також іншої позакласної роботи з математики у ЗЗСО; особливості організації науково-дослідної роботи з математики суб'єктів навчання у ЗЗСО;

вміти: виконувати логіко-математичний аналіз означень математичних понять, математичних фактів (аксіом, теорем, формул, інших тверджень), правил, алгоритмів, евристичних схем, задач, що є об'єктами засвоєння в курсі математики ЗЗСО; визначати цілі вивчення конкретного навчального матеріалу (означення поняття, теореми, правила тощо) загальноосвітнього курсу математики; виконувати логіко-математичний аналіз змісту навчального матеріалу навчальної та програмової теми (виділяти стрижневий та супровідний матеріал, провідні ідеї теми, базові знання та вміння, внутрішні та внутрі- та міжпредметні зв'язки теми тощо) загальноосвітнього курсу математики; виконувати аналіз наборів математичних задач до певної теми загальноосвітнього курсу математики: кількість та якість задач, призначених для розкриття сутності нових об'єктів засвоєння, для формування вмінь, для організації математичної діяльності на рівні ЗЗСО; кількість та якість задач-засобів мотивації, задач-вправ для актуалізації базових знань, інтерактивних завдань тощо; добирати основні методи, прийоми, форми і засоби навчання для організації вивчення учнями матеріалу певної навчальної та програмової теми загальноосвітнього курсу математики; визначати форми контролю та оцінювання ходу й результатів навчальної діяльності учнів, застосованих у процесі навчання загальноосвітнього курсу математики; реферувати та рецензувати статті, посібники математичного, психолого-педагогічного та методичного змісту; конструювати модель методичної системи (цілі, зміст, методи, форми і засоби навчання) організації вивчення окремої змістової одиниці загальноосвітнього курсу математики (на рівні окремого об'єкта засвоєння, навчальної, програмової теми); висувати диференційовані вимоги до результатів засвоєння учнями навчального матеріалу загальноосвітнього курсу математики; створювати систему запитань для повторення базових знань учнів при вивченні загальноосвітнього курсу математики, систему завдань для актуалізації базових умінь учнів при вивченні загальноосвітнього курсу математики; конструювати систему контрприкладів до понять (математичних фактів, способів діяльності), що вивчаються в загальноосвітньому курсі математики; добирати задачі, призначені для: різних етапів формування математичних понять, вивчення математичних фактів, правил і алгоритмів, що є об'єктами засвоєння в загальноосвітньому курсі математики; навчання доведень математичних тверджень; вироблення навичок і вмінь застосовувати набуті знання у стандартних та інших ситуаціях; складати системи запитань, призначених для розкриття змісту нового навчального матеріалу, для організації відпрацювання знань, навичок і вмінь, для усної й письмової перевірки знань учнів; складати тести, самостійні та контрольні роботи навчального і контролюючого характеру відповідно до змісту навчального матеріалу загальноосвітнього курсу математики; добирати матеріал до уроку та розробляти розгорнутий конспект або план-конспект уроку; добирати літературу для вивчення конкретного питання (теореми, задачі, пункту, теми підручника) та складати відповідну картотеку; виготовляти простіші навчальні та наочні посібники, користуватися сучасними інноваційними технологіями навчання; забезпечувати мотивацію вивчення конкретного навчального матеріалу (теми, математичної задачі, теореми тощо) загальноосвітнього курсу математики; формувати пізнавальний інтерес учнів до ходу й результатів вивчення курсу математики в цілому та окремих його складових; застосовувати прийоми постановки запитань у варіативних ситуаціях; організовувати пошук розв'язання математичної задачі, доведення математичного твердження тощо; працювати з довідником,

таблицею та іншими аналогічними матеріалами, а також навчати цього учнів; розташовувати матеріал на дошці, оформляти розв'язання задачі, доведення математичного твердження, знаходження значення числового виразу або виразу зі змінною тощо, а також навчати цього учнів; застосовувати різні прийоми реагування на відповіді учнів; використовувати системи запитань, вправ і задач, призначених для навчання учнів виконувати аналіз, синтез, узагальнення, конкретизацію, порівняння, поділ, класифікацію тощо; аналізувати усну відповідь учня, давати їй оцінку та навчати цього учнів; оцінювати письмову навчальну чи контрольну роботу, аналізувати її результати; навчати учнів знаходити та виправляти помилки у письмових роботах; застосовувати різні види, форми, способи і засоби контролю й коригування знань учнів; аналізувати урок з урахуванням його місця у системі уроків, цілей його проведення та особливостей навчального матеріалу.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.
ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ
<p>Тема 1. Методика математики як наука і як навчальний предмет. Загальноосвітній курс математики: цілі і зміст навчання. Патріотичне виховання учнів на уроках математики.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Предмет методики навчання математики. ✓ Історія розвитку і сучасний стан методики навчання математики як наукової дисципліни. ✓ Цілі навчання математики в ЗЗСО. ✓ Значення шкільного курсу математики в загальній освіті. ✓ Формування наукового світогляду, виховання учнів у процесі навчання математики. ✓ Зміст шкільного курсу математики. Аналіз програм з математики для 1-4 і 5-9 класів.
<p>Тема 2. Внутрішньо- та міжпредметні зв'язки.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Сучасний зміст понять «міжпредметні зв'язки» та «внутрішньо предметні зв'язки». ✓ Сутність понять «міжпредметні зв'язки» та «внутрішньо предметні зв'язки». ✓ Функції внутрішньо- та міжпредметних зв'язків. ✓ Класифікації міжпредметних та внутрішньо предметних зв'язків ✓ Шляхи реалізації міжпредметних та внутрішньо предметних зв'язків у навчальній та позаурочній роботі.
<p>Тема 3. Концепція Нової української школи.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Нова українська школа. ✓ Особливості організації освітнього процесу у закладах загальної середньої освіти на основі концепції Нової української школи. ✓ Модельні навчальні програми для 5-9 класів.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ТЕХНОЛОГІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ
<p>Тема 4. Методи наукового пізнання при навчанні математики.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Вихідні положення концепції навчальної діяльності. ✓ Загальні методи наукового пізнання і прийомів розумової діяльності та їх значущість в навчанні математики.
<p>Тема 5. Принципи і методи навчання математики. Рівнева і профільна диференціація навчання математики.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Принципи навчання математики як категорії дидактики. ✓ Принцип виховання особистості. ✓ Принцип науковості, свідомості, активності і самостійності, систематичності і послідовності, доступності та наочності. ✓ Принцип індивідуального підходу до учнів.
<p>Тема 6. Математичні поняття і методика їх формування.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Математичні поняття: терміни і символи. ✓ Обсяг і зміст поняття.

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Види і означення математичних понять. ✓ Вимоги до означення понять. ✓ Систематизація і класифікація математичних понять. ✓ Методика формування математичних понять.
<p>Тема 7. Математичні твердження і методи їх вивчення.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Математичні твердження: аксіоми, вимоги до аксіом; теорема, структура теореми, види теорем. ✓ Необхідні і достатні умови. Методи вивчення математичних тверджень.
<p>Тема 8. Методи доведення теорем та методика навчання їх доведень.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Поняття доведення. ✓ Доведення у математиці. ✓ Методи доведення теорем. ✓ Методика навчання учнів доведень теорем.
<p>Тема 9. Математичні задачі, їх види та функції у навчанні математики.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Поняття задачі, класифікація задач. ✓ Функції задач у навчанні математики. ✓ Методи і способи розв'язування задач. ✓ Методика навчання учнів розв'язуванню задач.
<p>Тема 10. Організаційні форми навчання математики у ЗЗСО.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Урок, його структура. Основні вимоги до уроку. Типи уроків. ✓ Підготовка вчителя до уроку. Аналіз уроку. ✓ Організація самостійної роботи учнів при навчанні математики. ✓ Оцінювання навчальних досягнень учнів з математики. ✓ Підручник з математики. Аналіз підручників з математики для основної школи. ✓ Наочні посібники та ТЗН. ✓ Дидактичні матеріали і довідкова література. ✓ Обладнання і організація роботи кабінету математики. ✓ Написання конспектів уроків.
<p>Тема 11. Засоби навчання математики.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Роль та значення наочностей при вивченні математики. ✓ Види наочних посібників, їх характеристика та методика використання. ✓ Використання ІКТ технологій на уроках математики. ✓ Типовий перелік засобів навчання та обладнання навчального і загального призначення для кабінету математики.
<p>Тема 12. Позакласна робота і факультативні заняття з математики та методика їх проведення.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Форми позакласної роботи з математики. Математичний гурток у школі. ✓ Методика проведення позакласної роботи з математики. ✓ Факультатив як форма диференційованого навчання математики. Організація факультативних занять.
<p>Тема 13. Сучасна математична мова та її використання при викладанні математики.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Алфавіт мови математики. ✓ Використання ідей і мови сучасної математики при її навчанні
<p>ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ</p>
<p>Тема 1. Методичні особливості навчання математики в основній школі.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Зміст курсу математики основної школи (ОШ). ✓ Основні змістовні лінії курсу математики ОШ. ✓ Зв'язок курсу математики з іншими навчальними предметами. ✓ Принципи відбору змісту навчання математики в ОШ. ✓ Рівні навчання математики. ✓ Наступність в навчанні математики.
<p>Тема 2. Множини чисел. Алгебраїчні вирази.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Вчення про число в курсі математики основної школи.

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Натуральні числа і нуль. ✓ Методика вивчення подільності натуральних чисел. ✓ Методика введення дробів: звичайних, десяткових. ✓ Методика вивчення дій над звичайними і десятковими дробами, порівняння дробів. ✓ Модуль числа. Методика вивчення поняття від'ємного числа. ✓ Дії над раціональними числами, порівняння чисел. ✓ Поняття ірраціонального числа. ✓ Тотожні перетворення на різних етапах навчання. ✓ Підвищення обчислювальної культури учнів.
<p>Тема 3. Функції. Рівняння і нерівності.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Функціональна змістовна лінія в курсі математики ОШ. ✓ Різні підходи до визначення функцій. ✓ Методичні особливості вивчення функцій в основній школі: основні властивості функцій, графіки функцій, елементи ейдографіки. ✓ Числові послідовності (арифметична і геометрична прогресії). ✓ Поняття рівняння і нерівності в курсі математики ОШ. ✓ Методика вивчення конкретних типів рівнянь: лінійних, квадратних, дробово-раціональних, рівнянь з двома змінними, з параметрами, систем рівнянь. ✓ Методика вивчення числових нерівностей, нерівностей з однією змінною та їх систем. ✓ Рівняння і нерівності, що містять параметр.
<p>Тема 4. Геометричні фігури та величини.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Найпростіші геометричні фігури на площині. ✓ Трикутники, багатокутники, коло та круг. ✓ Побудова геометричних фігур циркулем і лінійкою. ✓ Геометричні величини у планіметрії. ✓ Геометричні фігури у просторі.
<p>Тема 5. Елементи комбінаторики та статистики, початки теорії ймовірностей.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Основні правила комбінаторики. ✓ Частота та ймовірність випадкової події. ✓ Початкові відомості про статистику. Способи подання даних та їх обробки.
<p>ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ВИБРАНІ ПИТАННЯ ПЛАНІМЕТРІЇ</p>
<p>Тема 6. Вибрані питання геометрії трикутника.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Теорема Менелая, Чеви. ✓ Теорема тангенсів. ✓ Важливі точки трикутника. ✓ Зовнівписані кола. ✓ Теорема Карно.
<p>Тема 7. Вибрані питання геометрії чотирикутника, багатокутників</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Критерії паралелограма, трапеції. ✓ Теорема косинусів. ✓ Формула площі довільного чотирикутника.
<p>Тема 8. Пропедевтика елементів стереометрії в основній школі.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Пропедевтика вивчення стереометричного матеріалу в ОШ.
<p>Тема 9. Написання конспектів уроків.</p>

ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються інноваційні освітні технології: інформаційно-комунікаційні, технології студентоцентрованого навчання; традиційні та інтерактивні форми і методи навчання, серед яких: вербальні (словесні), наочні, проблемно-пошукові, індуктивно-дедуктивні, лекція-візуалізація, проблемна лекція, аналіз і розв'язання ситуативних задач тощо.

ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль: усне та письмове опитування, тестування.

Підсумковий контроль – залік, іспит.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за шкалою європейської кредитно-трансферної системи (ECTS).

Критерієм успішного оцінювання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів (балів) за кожним запланованим результатом навчання

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»

<https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivets-kohnatsionalnoho-universytetu.pdf> ;

- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича»

<https://www.chnu.edu.ua/media/n5nbzwgb/polozhennia-chnu-pro-plahi-at-2023plusdodatky-31102023.pdf> .

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <https://bit.ly/4kz9H6e>
2. Сайт наукової бібліотеки Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича <http://www.library.chnu.edu.ua/>

Детальна інформація щодо вивчення курсу

«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МАТЕМАТИКИ»

висвітлена у робочій програмі навчальної дисципліни:

[Методика викладання математики - Кафедра алгебри та інформатики](#)